

Sygn. akt III AUa 912/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Pietrzak (spr.)
Sędziowie	SSA Ewelina Kocurek - Grabowska SSA Tadeusz Szweda
Protokolant	Beata Przewoźny

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2015 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. B. (A. B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji ubezpieczonego A. B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 15 lutego 2013 r. sygn. akt VIII U 3449/12

1. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu A. B. prawo do świadczenia przedemerytalnego poczynając od dnia 20 września 2012 roku,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. na rzecz ubezpieczonego A. B. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSA Ewelina Kocurek-Grabowska /-/ SSA Jolanta Pietrzak /-/ SSA Tadeusz Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 912/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.10.2012r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu A. B. prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na niespełnienie przesłanek warunkujących nabycie prawa do wnioskowanego świadczenia.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od tej decyzji domagając się jej zmiany i przyznania prawa do spornego świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zajęte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2013r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że ubezpieczony urodził się w dniu (...) W dacie rozwiązania stosunku pracy, tj. w dniu 29 lutego 2012r. ukończył 59 lat. W okresie od dnia 1 stycznia 2008r. do dnia 29 lutego 2012r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Biurze (...) - Spółce cywilnej (...), L. B.. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, tj. z powodu jego likwidacji. Od dnia 2 marca 2012r. ubezpieczony był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w T.. W okresie od dnia 10 marca 2012r. do dnia

11 września 2012r. był uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Ubezpieczony złożył wniosek o świadczenie przedemerytalne w dniu 19 września 2012r. Do wniosku załączył zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy, że nadal jest zarejestrowany, jako bezrobotny. Ubezpieczony udowodnił 39 lat, 4 miesiące i 20 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Pracodawca ubezpieczonego zakończył działalność z dniem 29 lutego 2012r.

W oparciu o dokonane ustalenia Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. W pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji odwołał się do przepisu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy

z 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004r. Nr 120, poz. 1252), na który w sprawie powoływał odwołujący się. W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie spełnił wymienionych w nim warunków, gdyż nie doszło do likwidacji pracodawcy

w rozumieniu tego przepisu. Dalej Sąd wskazał, że pracodawcą ubezpieczonego były T. B. i L. B., jako wspólnicy spółki cywilnej. Tacy wspólnicy nie są indywidualnymi pracodawcami pracownika, lecz każdy z nich działa, jako pracodawca. W konsekwencji nie doszło do likwidacji pracodawcy ubezpieczonego, gdyż nim były osoby fizyczne, które jedynie zakończyły prowadzenie działalności gospodarczej. Ponadto Sąd pierwszej instancji stwierdził, że odwołujący się nie spełnia warunków do uzyskania świadczenia przedemerytalnego na podstawie innych przesłanek wymienionych w art. 2 cytowanej wyżej ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł ubezpieczony, zaskarżając w całości orzeczenie Sądu I instancji. Skarżący zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 3 k.p. przez przyjęcie, że spółka cywilna nie ma statusu pracodawcy. W jego ocenie dokonana wykładnia prawa wykluczy spośród uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego pracowników spółki cywilnej z uwagi na brak możliwości likwidacji zakładu pracy.

W oparciu o podniesione zarzuty wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2014r. Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację ubezpieczonego. Sąd II instancji w całości podzielił ustalenia faktyczne oraz stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Dalej stwierdził, że przedstawione przez apelującego argumenty nie wnoszą do sprawy żadnych nowych okoliczności faktycznych ani prawnych, mogących stanowić podstawę zmiany zaskarżonego orzeczenia, a stanowią jedynie polemikę z dokonaną przez Sąd I instancji prawidłową interpretacją przepisów ustawy, wspartą stabilnym orzecznictwem Sądu Najwyższego.

W ujęciu Sądu II instancji o likwidacji pracodawcy nie można mówić wówczas, gdy jest nim osoba fizyczna. Przedsiębiorca może zakończyć i wyrejestrować działalność gospodarczą,

co nie oznacza, że przestaje istnieć, jako podmiot potencjalnie zatrudniający pracowników, ponieważ osoby zatrudnione nie są pracownikami działalności gospodarczej, którą prowadzi osoba fizyczna, ale pracownikami tej osoby. Spółka cywilna w odróżnieniu od spółek kapitałowych nie jest podmiotem prawa, a zatem nie jest pracodawcą. Za nietrafny Sąd uznał zarzut dyskryminacji pracowników mając na uwadze status prawny zatrudniającego i zatrudnionego.

Od tego wyroku ubezpieczony wywiódł skargę kasacyjną.

W wyniku jej rozpoznania Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4.03.2015r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W motywach tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że na gruncie prawa pracy „likwidacja” odnosi się do pracodawcy. Także ustawa o świadczeniach przedemerytalnych posługuje się tym samym terminem, co skłania do nadania im jednoznacznego waloru w celu zapewnienia spójności systemowi prawa. Rodzi się więc kolejna kwestia, czy likwidacja pracodawcy oznacza faktyczną likwidację, czyli rzeczywiste unicestwienie zakładu pracy, stałe unieruchomienie (likwidacja przedmiotowa), czy też likwidację prawną pracodawcy (likwidacja podmiotowa). Ta ostatnia jest możliwa w odniesieniu do jednostek organizacyjnych, osób prawnych. Natomiast likwidacja przedmiotowa obejmuje każdy podmiot zatrudniający pracowników. W judykaturze wyrażono stanowisko, że likwidacja zakładu pracy to całkowite, stałe i faktyczne jego unieruchomienie jako całości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 1989r., I PRN 62/88, OSPiKA 1990 Nr 4, poz. 204). Pogląd ten akceptuje doktryna (por. Z. Hajn, Upadłość i likwidacja pracodawcy (w:) Encyklopedia prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florek, Warszawa 2001). Innymi słowy mówiąc, likwidacja ma miejsce w razie przeprowadzenia we właściwym trybie i przez uprawnione podmioty określonego postępowania. W przypadku spółki cywilnej przyczyny jej likwidacji w Kodeksie cywilnym zostały określone szeroko. Do takich zdarzeń zalicza się upływ czasu, na jaki spółka została utworzona, rozwiązanie spółki na mocy uchwały wspólników, wystąpienie wspólnika na skutek wypowiedzenia udziału, śmierć jednego ze wspólników. W każdym z takich wypadków dochodzi do zakończenia istnienia podmiotu i konieczne staje się dokonanie jej likwidacji (por. szerzej M. Machnij, Likwidacja spółki cywilnej - wybrane zagadnienia majątkowe, MoP 1999 nr 7). Likwidacja jest więc pewnym procesem, zwykle rozciągniętym w czasie. Stąd też, na gruncie art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, nie można dekodować tego pojęcia przez stwierdzenie faktycznego, jak i prawnego unicestwienia pracodawcy (wspólników spółki cywilnej). Odmienne wykładnia wykluczałaby możliwość rozwiązania z pracownikiem stosunku pracy z uwagi na brak do tego uprawnionego podmiotu, a przecież likwidacja pracodawcy nie jest zdarzeniem powodującym wygaśnięcie umowy o pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001r., I PKN 830/00, OSNP 2003 Nr 15, poz. 355). Trafnie ilustruje omawiane zagadnienie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009r., II PK 147/09, LEX nr 823882, zgodnie z którym likwidacja pracodawcy nie jest przez przepisy Kodeksu pracy szczególnie uregulowana, lecz przez różne przepisy prawa w zależności od formy prawnej pracodawcy - pociąga to za sobą zróżnicowanie w zakresie form, przesłanek i trybu jej przeprowadzenia. Miarą powyższych rozważań, jest stwierdzenie, że likwidacja pracodawcy w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r.

o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013r. poz. 170) w przypadku, gdy pracodawcą są wspólnicy spółki cywilnej, ma miejsce w razie trwałego i faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwiązania umowy spółki cywilnej. Uwidocznione dotychczas problemy interpretacyjne związane z wykładnią pojęcia likwidacji pracodawcy uzasadniają podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, albowiem Sąd Apelacyjny zastosował przepisy tego prawa do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego.

Mając na względzie przytoczone stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznając sprawę uzupełnił postępowanie dowodowe przeprowadzając dowody z: uchwały wspólników z dnia 29.02.2012r., zaświadczenia o skreśleniu z rejestru nadanego spółce (...) numeru identyfikacyjnego REGON z dniem 29.02.2012r., ogłoszenia NIP-2 i VAT-Z (karta 84 akt) oraz z zeznań świadka T. B. (karta 90-91).

Na podstawie zeznań świadka Sąd Apelacyjny ustalił, że w latach 2007-2012 T. B., żona ubezpieczonego prowadziła wspólnie z teściową L. B. w ramach spółki cywilnej Biuro (...). Biuro obsługiwało przedsiębiorców pracujących na księdze przychodów i rozchodów. Nie obsługiwano podmiotów prowadzących pełną księgowość. Żadna ze wspólniczek nie posiadała uprawnień doradcy podatkowego natomiast takie uprawnienia posiadał ubezpieczony. Ta okoliczność legła u podstaw jego zatrudnienia

w spółce cywilnej (...), gdyż żeby wówczas prowadzić takie biuro potrzebna była osoba

z tymi uprawnieniami. Działalność Biura (...) zakończyła się w związku

z tym, że w lutym 2012r. lokal, w którym była prowadzona działalność uległ zalaniu. Zarówno sprzęt biurowy jak i część dokumentacji uległa zniszczeniu co uniemożliwiło dalsze prowadzenie tego biura rachunkowego. Umowa spółki przewidywała zgodnie z aneksem

z dnia 31.12.2010r. przedłużenie czasu trwania spółki o 14 miesięcy, czyli do 28.02.2012r. ale wspólniczki planowały jej dalsze przedłużenie w związku z tym, że umowy z klientami przewidywały różne okresy wypowiedzenia i zobowiązywały tym samym biuro do dalszej obsługi. Po zalaniu nie było to jednak możliwe.

Na podstawie zeznań świadka oraz informacji z Centralnej Ewidencji i Informacji

o Działalności Gospodarczej Sąd Apelacyjny ustalił, że Biuro (...) (działalność rachunkowo-księgowa, doradztwo podatkowe) zakończyło działalność z dniem 29.02.2012r. a stosowny wpis został wykreślony z rejestru 1.03.2012r.

Biuro Usług (...) wykonujące usługi w zakresie wykonywania fotokopii, przygotowywania dokumentów zakończyło działalność z dniem 31.12.2012r. a stosowny wpis został wykreślony 1.01.2013r. (karta 89 akt).

Obecnie T. B. ponownie prowadzi biuro rachunkowe w innym lokalu, nie zatrudnia jednak nikogo, ponieważ nie potrzebuje uprawnień do prowadzenia takiego biura.

Mając na względzie cały zgromadzony w postępowaniu materiał dowodowy Sąd Apelacyjny uznał, że pozwala on na dokonanie ustalenia, że stosunek pracy łączący ubezpieczonego

z Biurem (...) spółka cywilna T. B., L. B. uległ rozwiązaniu z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, tj. z powodu jego likwidacji rozumianej jako trwałe i faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwiązanie umowy spółki cywilnej.

Ta konkluzja pozwala z kolei na stwierdzenie, że ubezpieczony A. B. spełnił przesłanki warunkujące uzyskanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Zgodnie z art.2 ust.1 ustawy pkt 6 ustawy z dnia 30.04.2004r. o świadczeniach przedemerytalnych prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje mężczyźnie, który do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego w powodu likwidacji pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego był zatrudniony lub pozostawał w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 39 lat.

W myśl art.2 ust.3 ustawy, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej powyżej po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1. nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna,

2. w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia

w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych,

3. złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie przekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6 miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Skoro w przypadku ubezpieczonego kwestionowane było tylko spełnienie przesłanki wymienionej w art. 2 ust.1 pkt 6 powołanej ustawy to po wykazaniu, że także ta przesłanka została spełniona należało uznać, że zaskarżony wyrok i poprzedzająca go decyzja były wadliwe co do zasady.

Jednocześnie mając na względzie okoliczność, że zgodnie z art.7 powołanej ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 3, stwierdzić należy, że możliwe było przyznanie ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia dopiero od dnia 20.09.2012r.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na mocy art.386 §1 k.p.c. w taki właśnie sposób zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego.

O kosztach orzeczono po myśli art.98 k.p.c.

/-/SSA Ewelina Kocurek-Grabowska /-/SSA Jolanta Pietrzak /-/SSA Tadeusz Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM